

۳۴۵۲

آیة اللہ العظمیٰ مکارم سیرات



فهرست مطالب

۱۵	پیشگفتار
۱۷	۱. موانع شناخت
۱۷	۱. طمع
۲۰	۲. آرزوهای طولانی
۲۱	۳. زیورهای فریبنده
۲۳	۲. اهمیت حُسن خلق
۲۳	رابطه کمال عقل و حُسن خلق
۲۴	حُسن خلق، معجزه پیامبر ﷺ
۲۵	حُسن خلق در کلام معصومین علیهم السلام
۲۷	۳. عقل و اخلاق
۲۸	تفاوت انسان‌ها در مقدار عقل و خرد

- ۳۰ مراحل چهارگانه مسائل اخلاقی
- ۳۱ روش تحصیل صفات اخلاقی
- ۳۱ اشتباه بزرگ
- ۳۳ ۴. عقل و عبادات
- ۳۳ «لَا يَزِيدُكَ بِذَلِكَ مِثَّةٌ» یعنی چه؟
- ۳۴ اعمیت عقلانیت
- ۳۴ رابطه عقلانیت و اعمال عبادی
- ۳۵ عقل از کجا می آید؟
- ۳۷ ۵. فلسفه متاورد، بونو، معجزات پیامبران
- ۴۰ پیام‌های روایت
- ۴۰ ۱. علما مجهز به سلاح عقل هستند
- ۴۰ ۲. عقل، بهترین داور
- ۴۳ ۶. رشد فوق العاده عقل در عصر ظهور
- ۴۳ روش تبلیغی پیامبران
- ۴۵ فعالیت‌های فرهنگی و فکری حضرت مهدی علیه السلام
- ۴۶ پیشرفت، یا پسرفت؟
- ۴۷ وظیفه منتظران
- ۴۹ ۷. عقل و پیامبر، دو حجت خدا
- ۴۹ عقل وسیله اثبات توحید و نبوت
- ۵۰ هماهنگی معارف دینی با عقل

۵۳ ۸ ستون وجود انسان
۵۴ میوه‌های عقل الهی
۵۷ ۹. راهنمای مؤمن
۶۱ ۱۰. جایگاه رفیع عقل
۶۱ ۱. خاست عقل
۶۳ ۲. عقل مختار است
۶۳ ۳. دشمنان عقل
۶۳ الف) هوی و وسوسه
۶۴ ب) تعصبات کورده
۶۴ ج) تکبر و خودبرترینی
۶۴ د) تقلیدهای کورکورانه
۶۵ ه) خرافات
۶۷ ۱۱. معیار مباهات
۶۸ ظاهر و باطن اعمال
۷۱ آفات عبادات بدون اندیشه
۷۵ ۱۲. نشانه‌های عاقل و جاهل
۷۵ مراتب و مراحل عقل
۷۶ نشانه اول: غفور بودن
۷۸ نشانه دوم: نرمی و ملایمت
۷۸ نشانه سوم: اصالت خانوادگی و ژنتیکی

- ۷۹ دستورات سه گانه خداوند به پیامبرش ﷺ
- ۸۱ ۱۳. انسان‌های بی عقل و بی دین
- ۸۱ رابطه دین و امنیت
- ۸۲ ۱. امنیت جانی؛
- ۸۳ ۲. امنیت مالی؛
- ۸۳ ۳. امنیت آبرویی؛
- ۸۵ ۱۱. خودیسنندی نشانه کم عقلی
- ۸۵ - بی‌ذات
- ۸۶ خودپسندی
- ۸۷ ارتباط خودپسندی و ضعف عقل
- ۸۷ قارون، مست مال و ثروت
- ۸۸ بی‌وفایی دنیا
- ۹۱ ۱۵. برترین مخلوق خدا
- ۹۲ «اخذ» و «عطا»
- ۹۲ تسلیم بودن
- ۹۵ ۱۶. فاصله ایمان و کفر
- ۹۵ ۱. توحید افعالی
- ۹۶ ۲. همه چیز از خداست
- ۹۸ ۳. بدترین وابستگی‌ها!
- ۹۹ ۱۷. رابطه عقل و حکمت
- ۹۹ دو تشبیه زیبا

- ۱۰۰ علوم ذاتی و علوم اکتسابی
- ۱۰۱ حکمت چیست؟
- ۱۰۱ سیاست چیست؟
- ۱۰۳ ۱۸. تفکر، مایه حیات قلب
- ۱۰۳ میوهٔ ریختن عقل
- ۱۰۴ تفکر را اندیشه چیست؟
- ۱۰۵ در چه چیز بیندیشیم؟
- ۱۰۹ ۱۹. همه چیز در بطن عقل
- ۱۱۱ عظمت عقل و خرد
- ۱۱۱ عقل، راهنمای ایمان
- ۱۱۲ عقل، راهنمای اعمال نیک
- ۱۱۵ ۲۰. عقل و جهل و مشورت!
- ۱۱۵ حمران و صفوان که بودند؟
- ۱۱۶ پربرکت‌ترین ثروت
- ۱۱۷ بدترین نوع فقر
- ۱۱۷ مهم‌ترین پشتیبان
- ۱۱۸ شرایط مشاور
- ۱۱۹ این همه تأکید بر عقل برای چه؟
- ۱۲۱ ۲۱. اغنیای واقعی!
- ۱۲۱ غنای درونی و برونی

- ۱۲۲ ویژگی مهم غنای درون ذاتی
- ۱۲۳ عقل چیست؟
- ۱۲۵ ۲۲. شمشیر عقل و پوشش حلم
- ۱۲۵ نیروی محرکه و بازدارنده
- ۱۲۶ انذار و تبشیر
- ۱۲۶ عقل و حلم
- ۱۲۷ روایات، در مورد حلم و عقل
- ۱۲۹ ۲۳. عقل و شهوت
- ۱۲۹ عقل و شهوت
- ۱۳۱ ۲۴. عقل های نوری و چشم های تیزبین
- ۱۳۱ عقل و احساسات
- ۱۳۳ ۲۵. عقل بی مانند علی علیه السلام
- ۱۳۳ لیلۃ المبیّت
- ۱۳۴ دفاع جانانه علی علیه السلام از پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله
- ۱۳۷ ۲۶. تفاوت عاقل و جاهل
- ۱۳۷ امتیاز انسان
- ۱۳۸ عقل چیست؟
- ۱۳۹ پیامدهای شهوت پرستی و پیروی از هوای نفس
- ۱۴۱ ۲۷. مواد امتحانی بزرگان!
- ۱۴۱ فلسفه خلقت انسان
- ۱۴۲ مواد امتحانی خداوند

- ۱۴۲ مادهٔ اول: مال و ثروت
- ۱۴۲ مادهٔ دوم: مصائب و مشکلات زندگی
- ۱۴۳ مادهٔ سوم: پست و مقام
- ۱۴۳ چند نکته در مورد امتحانات الهی
- ۱۴۵ ۲۸. سینه عاقل، گنجینهٔ اسرار
- ۱۴۶ کیف اسرار در عصر و زمان ما
- ۱۴۹ ۲۹. تفاوت جاهل و عاقل و احمق
- ۱۴۹ سخنان سنجید و نجیب
- ۱۵۰ تفسیر سید رضی
- ۱۵۱ اهمیت فوق العادهٔ زبان
- ۱۵۳ ۳۰. باز هم تفاوت عاقل و احمق
- ۱۵۴ انسان عاقل بدون مطالعه سخن نمی‌گوید
- ۱۵۵ مفهوم واقعی عقل و حُقم
- ۱۵۷ ۳۱. سودمندترین سرمایه
- ۱۵۷ مهم‌ترین امتیاز انسان بر حیوان
- ۱۵۸ عجب و خودپسندی
- ۱۵۹ عاقبت اندیشی
- ۱۶۱ ۳۲. قریانگاه عقل
- ۱۶۵ ۳۳. آثار حلم و سفاقت
- ۱۶۶ عقلانیت در اسلام و دیگر ادیان و مذاهب
- ۱۶۷ اهمیت عقل از دیدگاه قرآن و روایات

- ۱۶۹ ۳۴. اسیران جهالت و نادانی
- ۱۶۹ معنای «اسیر»
- ۱۷۰ اسیران هوای نفس
- ۱۷۳ ۳۵. اظهار محبت، همسنگ نیمی از عقل
- ۱۷۳ نقش محبت در جامعه اسلامی
- ۱۷۴ عقل به چه معناست؟
- ۱۷۴ روش حجت کردن
- ۱۷۵ تبتیح هر چه تهره
- ۱۷۷ ۳۶. چشم پوشی از ماها
- ۱۷۸ ۱. اسلام دین عقل
- ۱۷۸ ۲. مدارا و چشم پوشی
- ۱۷۹ معنای سوء الحساب
- ۱۸۱ ۳۷. رابطه سکوت و عقل
- ۱۸۲ اهمیت سکوت
- ۱۸۲ سکوت و بهشت
- ۱۸۳ سکوت پسندیده و ناپسند
- ۱۸۳ سخنی از امام سجاده علیه السلام
- ۱۸۵ ۳۸. برترین سرمایه
- ۱۸۵ نکته اول و دوم: برترین سرمایه و بدترین فقر
- ۱۸۶ نکته سوم: وحشتناک ترین وحشت ها

- نکته چهارم: اخلاق نیک ۱۸۶
- سرچشمه عجب ۱۸۷
۳۹. عاقل کیست؟ ۱۸۹
- اهمیت عقل ۱۹۰
۴۰. تفاوت خردمند و بی‌خردا ۱۹۳
- آثار و پیامدهای آرزوهای بلند ۱۹۴
- فهرست منابع ۱۹۵

www.ketab.ir

پیشفتا

این کتاب مشتمل بر چهل حدیث ارزشمند از حضرات معصومین علیهم السلام در مورد «عقل و خرد» است، که مرجع عالی قدر حضرت آیت الله العظمی شیرازی (دامت برکاته) با بیان سلیس و شیوا و در عین حال عینی و موşkافانه خویش به شرح و تفسیر آن پرداخته است.

بیست روایت اول در طول هشت ماه، از ۲۳/۷/۸۷ تا ۲۷/۳/۸۸ در مدرسه الامام امیرالمؤمنین علیه السلام، برای کارمندان و اعضای دفتر معظم له بیان شده، و بیست روایت بعد، از کتاب های مختلف ایشان گرفته شده که در پایان هر حدیث آدرس دقیق آن مکتوب گردیده است.

با مطالعه دقیق این کتاب جایگاه عقلانیت در اسلام، و نقش عقل و خرد در سرنوشت انسان، روشن خواهد شد و به فلسفه اصرار و پافشاری دین و آیین بر تفکر و اندیشه و به کارگیری عقل و خرد پی خواهید برد.

نام این کتاب نیز از کلام گهربار پیامبر گرامی اسلام ﷺ گرفته شده که می‌فرمایند: «أَوَّلُ مَا خَلَقَ اللَّهُ الْعَقْلَ».^۱

از خداوند متعال، که این نعمت بی‌بدیل و فوق‌العاده ارزشمند را در اختیار بشر قرار داده، عاجزانه درخواست می‌کنیم که این خدمت کوچک را قبول فرموده، ما را مشمول روایات «اربعین»^۲ براه دهد و توفیق استفاده صحیح را از عقل و خرد به ما و شما خوانندگان گرامی عنایت فرماید.

وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

قم، مدرسه امام سجاده ﷺ

ابوالقاسم علیان‌نژادی دامغانی

۱۳۹۳/۶/۲۰

۱. میزان الحکمه، ج ۶، ص ۱۰۷، باب ۲۷۳۶، ج ۱۳۴۲۷.

۲. این روایات ارزشمند را می‌توانید در بحارالانوار، ج ۲، ص ۱۵۳، باب ۲۰، مطالعه فرمایید.